

Praktisk voldgiftsret

MED FOKUS PÅ VOLDGIFTSINSTITUTTET

Steffen Pihlblad
Christian Lundblad
Claus Sogaard-Christensen
Håkun Djurhuus

Steffen Pihlblad, Christian Lundblad, Claus Søgaard-Christensen & Håkun Djurhuus
Praktisk voldgiftsret med fokus på Voldgiftsinstituttet

1. udgave, 1. oplag

© 2011 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro

Printed in Denmark 2011
ISBN 978-87-574-2578-9

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoeef.dk
www.djoeef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Forord ved Jesper Lett	15
Forfatternes forord	17
1. Indledning	
1.1. Kort historik	19
1.2. Introduktion til Voldgiftsinstituttet	20
1.3. Voldgiftsinstituttet eller ad hoc-voldgift?	23
1.4. Voldgift eller domstolsbehandling?	27
1.5. Om forfatterne	29
2. Sagens indledning	
2.1. Introduktion	31
2.2. Hvorledes anlægges en voldgiftssag?	32
2.2.1. Formelle krav	33
2.2.1.1. Begæringen om voldgift	33
2.2.1.2. Klageskrift	35
2.2.1.3. Registreringsgebyr	36
2.2.2. Voldgiftsaftalens eksistens	36
2.3. Hvornår er en voldgiftssag anlagt?	38
2.4. Virkning af sagsanlæg ved andre fora	39
2.5. Regelgrundlaget for voldgiftssagen	39
2.5.1. Voldgiftens processuelle regler	39
2.5.2. Voldgiftens materielle regler	40
2.6. Retsvirkningerne af sagsanlæg ved voldgift	41
2.6.1. Litis pendens	43
2.6.2. Afbrydelse af frister	43
2.6.3. Særligt om materiel forældelse	43
2.6.4. Renter	45

2.7.	Sagens parter	45
2.7.1.	Voldgiftsaftalens parter	45
2.7.2.	Senere tilkomne parter	46
2.7.3.	Subrogation	47
2.7.4.	Andre interessenter og intervention	47
2.7.5.	Entydig fastlæggelse af sagens parter	47
2.8.	Forbehandling ved institutionel voldgift	48
3.	Voldgiftsrettens etablering	51
3.1.	Indledning	53
3.2.	Praktiske overvejelser ved valg af voldgiftsdommere	54
3.2.1.	Sagens værdi og karakter i øvrigt	55
3.2.2.	Dansk eller international voldgift?	57
3.2.3.	Antallet af voldgiftsdommere	59
3.2.4.	Voldgiftsdommerens tilgængelighed	60
3.2.5.	»Case Management-egenskaber«	61
3.2.6.	Dommere ved de almindelige domstole	62
3.2.7.	Behov for særlige kvalifikationer i øvrigt	63
3.3.	Voldgiftsdommerens uafhængighed og upartiskhed	64
3.3.1.	Hvad forstås ved upartiskhed og uafhængighed?	64
3.3.2.	Voldgiftsdommerens oplysnings- og undersøgelsespligt	65
3.3.3.	Retskilder og eksempler på inhabilitet	70
3.3.3.1.	Voldgiftsloven	71
3.3.3.2.	Retsplejeloven	71
3.3.3.3.	Dansk og svensk retspraksis	74
3.3.3.4.	De advokatetiske regler	77
3.3.3.5.	IBA Guidelines on Conflict of Interest in International Arbitration	79
3.3.3.6.	Andre retskilder	81
3.3.4.	En parts interview af en potentiel voldgiftsdommer	81
3.4.	Indsigelsesretten	83
4.	Sikkerhedsstillelse og gebyrer	85
4.1.	Indledning	86
4.2.	Voldgiftsloven	86

4.3.	Sikkerhedsstillelse og gebyrer efter Voldgiftsinstituttets regler	86
4.3.1.	Registreringsgebyr ved sagens anlæg	87
4.3.2.	Sikkerhedsstillelse	87
4.3.3.	Hvilke udgifter stilles der sikkerhed for?	88
4.3.4.	Hvem indbetaler sikkerhedsstillelsen?	90
4.3.4.1.	Parterne har indgået særlig aftale	90
4.3.4.2.	Parterne indbetaler ikke	91
4.3.4.3.	Indklagede indbetaler – klageren indbetaler ikke	91
4.3.4.4.	Klageren betaler – indklagede betaler ikke	91
4.3.4.5.	Yderligere sikkerhedsstillelse	93
4.3.4.6.	Begge parter betaler fuld sikkerhed	94
4.3.4.7.	Indbetaling i sager med flere klagere hhv. indklagede	94
4.4.	Sikkerhedsstillelse for udgifter ved udpegningen af sagkyndige	94
4.5.	Sikkerhedsstillelse for en parts sagsomkostninger	95
5.	Sagens opstart	97
5.1.	Indledning	97
5.2.	Det første forberedende møde (case-management-konferencen) – relevant regulering	98
5.2.1.	Voldgiftsinstituttet	98
5.2.2.	Voldgiftsloven	101
5.2.3.	ICC's Rules of Arbitration	101
5.2.4.	Retsplejeloven	103
5.3.	Det første forberedende møde om sagens tilrettelæggelse ..	105
5.3.1.	Indledende bemærkninger om det første forberedende møde	105
5.3.2.	Hvor, hvornår og hvorledes afholdes første forberedende møde i voldgiftssagen?	105
5.3.3.	»Bruttokatalog« det første forberedende møde i sagen	107
5.3.4.	Tema og grundlag for det forberedende møde ved Voldgiftsinstituttet	116

5.3.5.	Inspiration fra retsplejeloven til temaerne og grundlaget for det forberedende møde	116
5.4.	Retsbog, mødereferater eller lignende	117
6. Sagsforberedelsen, herunder formalitetsspørgsmål		
6.1.	Indledning	119
6.2.	Relevant regulering	119
6.2.1.	Voldgiftsinstituttet	119
6.2.2.	Voldgiftsloven	121
6.2.3.	Retsplejeloven	122
6.2.4.	ICC's Rules of Arbitration	124
6.3.	Dispositionsmaksimen	125
6.4.	Frister under sagsforberedelsen og konsekvenserne af parternes fristoverskridelse	127
6.5.	Voldgiftsrettens pligt til at fremme sagens behandling behørigt	132
6.6.	Kumulation, ad citation mv.	134
6.7.	Formalitetstvister under forberedelsen	135
6.8.	Forberedelsens afslutning	136
7. Tilvejebringelse af beviser under forberedelsen		
7.1.	Indledning	139
7.2.	Relevant regulering	142
7.2.1.	Voldgiftsinstituttet	142
7.2.1.1.	Sagkyndige dommere	142
7.2.1.2.	Syn og skøn og sagkyndige erklæringer ..	142
7.2.1.3.	Brug af tekniske virkemidler ved gennemførelse af afhøringer	143
7.2.1.4.	Skriftlige vidneerklæringer	144
7.2.1.5.	Partsudpegede ekspertvidner	146
7.2.1.6.	Edition (discovery)	146
7.2.2.	Voldgiftsloven	148
7.2.2.1.	Syn og skøn og sagkyndige erklæringer ..	148
7.2.2.2.	Brug af tekniske virkemidler ved gennemførelse af afhøringer	148
7.2.2.3.	Skriftlige vidneerklæringer	148
7.2.2.4.	Partsudpegede ekspertvidner	148

7.2.3.	Dansk Forening for Voldgifts regler om bevisoptagelse i voldgiftssager	149
7.2.4.	IBA Rules on the Taking of Evidence in International Arbitration	151
7.3.	Supplerende om bevisførelsen	153
7.3.1.	Syn og skøn og sagkyndige erklæringer	153
7.3.2.	Skriftlige vidneerklæringer	153
8. Berømmelse og forberedelse af den mundtlige forhandling		
8.1.	Hvornår og af hvem berammes den mundtlige forhandling	155
8.2.	Hel- eller delforhandling	156
8.3.	Spørgsmål til afklaring ved berømmelsen	156
8.3.1.	Sagens tvistepunkter	157
8.3.2.	Sagens parter	157
8.3.3.	Sagens dokumenter	157
8.3.4.	Den forventede bevisførelse	158
8.3.5.	Sproget ved den mundtlige forhandling	160
8.3.6.	Besigtigelser	161
8.3.7.	Fastlæggelse af sted for den mundtlige forhandling	161
8.3.8.	Fastlæggelse af frister frem til den mundtlige forhandling	163
8.4.	Tiden fra berømmelsen til den mundtlige forhandling	164
8.4.1.	Opgaver af praktisk karakter	164
8.4.2.	Voldgiftsdommernes forberedelse	165
8.4.3.	Advokaternes forberedelse	166
8.4.3.1.	Påstandsdocument	166
8.4.3.2.	Ekstrakt/bilagssamling	167
8.4.3.3.	Sammenfattende processkrift	167
8.4.3.4.	Støttebilag	168
8.4.3.5.	Tidsplan	169
8.4.3.6.	Materialesamling	169
8.4.4.	Nova efter berømmelsen	170
8.4.5.	Overholdelse af frister	171
8.4.5.1.	Voldgiftsrettens rolle	171
8.4.5.2.	Parternes rolle og protester	172

8.4.6.	Begæringer om udsættelse af den mundtlige forhandling	172
9.	Den mundtlige forhandling	
9.1.	Indledning	175
9.2.	Forhandlingens indledning	176
9.2.1.	Voldgiftsretten mødes	176
9.2.2.	Ved forhandlingens indledning	177
9.3.	Udeblivelse af en part	179
9.4.	Nye bilag	180
9.5.	Voldgiftsrettens kompetence	182
9.6.	Parternes nedlæggelse af påstande	182
9.7.	Nye påstande, anbringender mv.	183
9.8.	Forelæggelse	185
9.9.	Parts og vidneforklaringer	186
9.9.1.	Indledning	186
9.9.2.	Indkaldelse af parter og vidner	187
9.9.3.	Bevistemaer	187
9.9.4.	Afhøring af vidner før den mundtlige forhandling	188
9.9.5.	Ikke varslede vidner	188
9.9.6.	Sagkyndige vidner	189
9.9.7.	Gennemførelse af afhøring	190
9.9.8.	Honorering af vidner, sagkyndige mv.	191
9.10.	Voldgiftsrettens besigtigelser	192
9.11.	Procedure	192
9.12.	Optagelse til voldgiftskendelse	193
9.13.	Votering	194
9.14.	Genoptagelse af sagen inden afsigelse af voldgiftskendelse	197
10.	Forligsmægling og tilkendegivelser	
10.1.	Indledning	199
10.2.	Forligsmægling	199
10.3.	Tilkendegivelser	201
10.4.	Kendelse på aftalte vilkår	203

11.	Voldgiftskendelsen	
11.1.	Indledning	205
11.2.	Voldgiftskendelse eller beslutning?	206
11.3.	Forskellige kendelsestyper	208
11.3.1.	Den endelig voldgiftskendelse	208
11.3.2.	Delkendelse	208
11.3.3.	Voldgiftskendelse på aftalte vilkår	209
11.3.4.	»Udeblivelseskendelse«	212
11.3.5.	Rettet kendelse	214
11.3.6.	Tillægskendelser	215
11.3.7.	Summarisk voldgiftskendelse	215
11.3.8.	Fortolkningskendelse	216
11.4.	Overordnede principper for voldgiftskendelser	216
11.4.1.	Minimumskrav	216
11.4.2.	Partsautonomi	217
11.4.3.	Fundamentale retsplejeprincipper	218
11.4.4.	Sprog samt klar og konsekvent systematik	218
11.5.	Konkrete punkter ved udarbejdelse af voldgiftskendelser ..	219
11.5.1.	Forside	219
11.5.2.	Parternes navne	219
11.5.3.	Sagens baggrund	220
11.5.4.	Voldgiftsaftalen	220
11.5.5.	Voldgiftssagens indledning	220
11.5.6.	Voldgiftsrettens etablering og kompetence	221
11.5.7.	Voldgiftssagens forløb	221
11.5.8.	Påstande	222
11.5.9.	Sagsfremstilling	222
11.5.10.	Forklaringer	222
11.5.11.	Parternes anbringender (procedure)	223
11.5.12.	Præmisser	223
11.5.13.	Sagsomkostninger	224
11.5.14.	Eksekutionsfrister	225
11.5.15.	Voldgiftskendelsens konklusion	225
11.5.16.	»Scrutinizing«	226
11.5.17.	»Klagevejledning«	227
11.5.18.	Underskrift af voldgiftskendelsen	227
11.6.	Afsigelse af voldgiftskendelsen	228

11.7. Fortrolighed	229
11.8. Offentliggørelse af voldgiftskendelser	230
12. Sagsomkostninger	231
12.1. Retsgrundlaget	232
12.2. Omkostningerne til voldgiftsretten	232
12.2.1. Voldgiftsdommernes honorar	236
12.2.2. Godtgørelse for voldgiftsdommernes udlæg	236
12.3. Udgifter til Voldgiftsinstituttet	237
12.4. Fordeling af omkostningerne mellem parterne	237
12.5. Erstatning for de udgifter, voldgiftssagen har påført modparten	238
12.5.1. Omkostninger til advokat eller anden procesfuldmægtig	238
12.5.2. Andre omkostninger	240
12.6. Processuelle spørgsmål	240
12.7. Domstolsprøvelse	243
13. Fuldbyrdelesovervejelser	245
13.1. Formålet med fuldbyrkelse og instituttets bistand	246
13.2. Regelgrundlaget	246
13.2.1. Lovgrundlag	246
13.2.1.1. Voldgiftsloven	248
13.2.1.2. Retsplejeloven	248
13.2.1.3. Voldgiftsbekendtgørelsen	249
13.2.1.4. New York-konventionen	250
13.2.1.5. Forældelsesloven	250
13.2.2. Institutregler	251
13.3. Fogedrettens prøvelse af voldgiftskendelser	258
13.4. Fogedretternes kompetence og arbejdsform	259
13.4.1. Krav til afgørelsernes klarhed	260
13.4.2. Anmodning om udlæg	261
13.4.3. Begæring om umiddelbar fogedforretning	262
13.5. Fuldbyrkelse af sagsomkostninger i voldgiftssager	262
13.6. Særligt om foreløbige retsmidler	264
13.6.1. Arrest	265
13.6.2. Fogedforbud	265

13.6.3. Emergency Arbitrator	266
13.6.4. Bevissikring	266
13.7. Sikkerhedsstillelse for parter omkostninger eller sagsgenstand	267
13.8. Fuldbyrdelesomkostninger	268
14. Efterbehandling	269
14.1. Indledning	269
14.2. Praktiske ekspeditioner	270
14.3. Voldgiftsrettens kompetence efter afsigelse af kendelse	270
14.3.1. Berigtigelse af fejl på begæring af en part	270
14.3.2. Berigtigelse af fejl på voldgiftsrettens initiativ	271
14.3.3. Afsigelse af tillægskendelser	272
14.3.4. Fortolkning af kendelse	273
14.3.5. Formkrav	274
14.4. Genoptagelse efter voldgiftslovens § 37, stk. 5	274
14.5. Opbevaring af dokumenter	275
15. Sammenhængen med domstolssystemet	277
15.1. Generelt om forholdet mellem voldgift og domstolsbehandling	277
15.2. Kompetenceafgrænsning	281
15.3. Domstolens kompetenceprøvelse efter anmodning	283
15.4. Domstolens egen prøvelse	285
15.4.1. Aftalens parter	285
15.4.2. Aftalens indgåelse	287
15.4.3. Aftalens indhold	290
15.4.4. Tvistens genstand	290
15.4.5. Særlige retsgarantier	290
15.4.5.1. Lønmodtagersager	291
15.4.5.2. Voldgiftsbehandling svigter	292
15.5. Domstolens bistand efter anmodning	293
15.5.1. Etablering og opretholdelse af voldgiftsretten	293
15.5.1.1. Afklaring af forum og sagsbehandling	294
15.5.1.2. Bistand ved udpegning	295
15.5.1.3. Voldgiftsdommernes habilitet	297
15.5.1.4. Domstolsprøvelsen	297

15.5.1.5. Retablering af voldgift	298
15.5.2. Bistand ved bevisførelsen	300
15.5.2.1. Afhøring af vidner	300
15.5.2.2. Udpegning af skønsmænd	302
15.5.2.3. Edition	303
15.5.2.4. Forelæggelse for EU-Domstolen	304
15.6. Sagsomkostninger	305
15.7. Tilsidesættelse af voldgiftskendelser	306
15.7.1. De enkelte prøvelsesgrunde	308
15.7.1.1. Partskompetence	308
15.7.1.2. Ugyltig voldgiftsaftale	309
15.7.1.3. Mangelfuld partsinddragelse	310
15.7.1.4. Tvist uden for voldgiftsaftalen	310
15.7.1.5. Voldgiftsrettens sammensætning og sagsbehandling	311
15.7.1.6. Voldgiftssagens art uegnet til voldgiftsbehandling	313
15.7.1.7. Ordre public	314
15.7.1.8. Domstolsprøvelse	314
15.8. Dommere som voldgiftsdommere	316
Bilag	
Regler for behandling af voldgiftssager ved Voldgiftsinstituttet Danish Arbitration – 2008	317
Litteraturliste	337
Afgørelsesregister	341
Stikordsregister	343

Forord

Voldgiftsinstituttet, der har 30 års jubilæum i oktober 2011, har opbakning fra Advokatsamfundet, Dansk Byggeri, Danske Advokater, Dansk Erhverv, Dansk Forening for Voldgift, DI, Dommerforeningen, Danmarks Rederiforening, FSR – Danske Revisorer, Ingeniørforeningen, IT-Branchen og Håndværksrådet.

Med professor, dr.jur. Bernhard Gomard som formand moderniserede Voldgiftsinstituttet sine regler om voldgift i 2004. Reglerne kom på internationalt niveau og er siden med passende mellemrum blevet ajourført for at følge med den internationale udvikling. En ny revision forventes i løbet af 2012.

I 2007 fik Voldgiftsinstituttet regler om »fast track« og om mediation. Mens »fast track« ikke er særlig brugt, bliver reglerne om mediation brugt i stigende omfang og med succes.

En anden milepæl var, at Voldgiftsinstituttet i 2009 flyttede til sine nuværende lokaler i Kronprinsessegade 28, København. Udover repræsentative lokaler er der optimale mødefaciliteter. Voldgifts- og mediationssagerne kan her gennemføres et neutralt sted. Parter, der gennemfører sager efter Voldgiftsinstituttets regler, kan anvende disse faciliteter gratis.

Antallet af sager ved Voldgiftsinstituttet har været stødt stigende. I 2010 blev der anlagt 165 nye sager heraf var 1/3 internationale sager.

Voldgiftsinstituttet har med succes arbejdet på at samle voldgift og anden tvisteløsning i et selvstændigt og af alle partsinteresser uafhængigt internationalt institut.

Jubilæet fejres med et internationalt seminar om blandt andet samtidig afhøring af ekspertvidner og navnlig udgivelsen af denne bog.

Derfor en stor tak til bogens forfattere. Bogen vil blive et værdifuldt bidrag til den videre udvikling af dette spændende retsområde. Forfatterne har naturligvis været helt frit stillet med hensyn til emneområder og indhold. Bogen er helt og holdent forfatternes værk.

Nye udfordringer venter Voldgiftsinstituttet. International voldgift er i konstant bevægelse. Hovedsigtet er at gøre voldgiftsbehandlingen så hensigtsmæssig og billig som mulig. Det er parternes behov og ønsker, der styrer udviklingen. Voldgiftsinstituttet ønsker at være et naturligt valg for danske og udenlandske virksomheder, når de har behov for at få deres konflikt løst ved voldgift eller mediation.

København, september 2011
 Advokat Jesper Lett
 Formand for Voldgiftsinstituttet

Forfatternes forord

For at bistå parternes advokater og voldgiftsdommerne med at udnytte fordelene ved den partsautonomi, der er grundlaget for alle voldgiftssager, forsøger vi i bogen at give praktiske råd og vink samt at komme med anbefalinger om »best practice« vedrørende voldgiftssagens behandling. Formålet med bogen er at være et opslagsværk i såvel dansk som international voldgift for praktikere.

Bogen tager sit naturlige udgangspunkt i Voldgiftsinstituttets regler for behandling af voldgiftssager (2008). For at illustrere og perspektivere reglerne vil der kunne findes adskillige henvisninger til voldgiftsloven, andre voldgiftsinstitutioners regler samt relevant domspraksis mv.

Vi har fordelt arbejdet mellem os på den måde, at Christian Lundblad og Steffen Pihlblad i fællesskab har været hovedansvarlige for kapitel 1, Christian Lundblad for kapitlerne 2, 8, 13 og 15, Steffen Pihlblad for kapitlerne 3, 4, 11 og 12, Håkun Djurhuus for kapitlerne 5, 6 og 7 og Claus Søgaard-Christensen for kapitlerne 9, 10 og 14. Vi indestår alle for hele bogen og påtager os solidarisk ansvaret for ris og eventuel ros.

Vi takker cand.jur. Henrik Gisløv, som med stor grundighed har gennemlæst og kommenteret de enkelte kapitler.

Bogen er ajourført indtil august 2011.

København, september 2011
 Claus Søgaard-Christensen, Håkun Djurhuus, Christian Lundblad
 og Steffen Pihlblad